

Insinöörimatematiikka: Lineaarialgebra 2023

Demonstraatio 2, 14.11.2023

1. Määritellään lineaarikuvaus $T : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^2$ seuraavasti:

$$T(x, y) = (x + y, -2x + 4y).$$

Määritä lineaarikuvauksen matriisi A luonnollisen kannan $\{\mathbf{i}, \mathbf{j}\}$ suhteen (sama kanta sekä lähtö- että kuva-avaruudessa) ja esitä lineaarikuvaus matriisikertolaskuna $\mathbf{y} = A\mathbf{x}$, missä $\mathbf{x}$ ja $\mathbf{y}$ ovat sarakevektoreita.

2. Valitaan avaruudelle $\mathbb{R}^2$ kanta $B = \{(1, 1), (1, 2)\}$. Selitä ensiksi (lyhyesti) miksi B todella on kanta ja etsi sitten edellisen tehtävän lineaarikuvauksen matriisi kannan B suhteen (sama kanta sekä lähtö- että kuva-avaruudessa).
3. Määritellään differenssioperaatio Δ reaalikertoimisten polynomien muodostamassa vektorivaruudessa seuraavasti $\Delta p(x) = p(x+1) - p(x)$. Osoita, että Δ on lineaarinen ja laske $\Delta 1$ (vakiopolynomi 1), Δx , $\Delta x(x-1)$ ja $\Delta x(x-1)(x-2)$. Ohje lineaarisuutta varten: Osoita suoralla laskulla että $\Delta \alpha p = \alpha \Delta p$ ja että $\Delta(p_1 + p_2) = \Delta p_1 + \Delta p_2$.
4. Olkoon P_4 korkeintaan astetta 3 olevien reaalikertoimisten polynomien joukko ja sen kanta $B = \{1, x, x^2, x^3\}$. Määritä kuvaukselle $D : P_4 \rightarrow P_4$ (Dp tarkoittaa polynomifunktion derivaattaa) matriisi kannan B suhteen (sama kanta alkukuvulle ja kuvalle). Ohje: Laske jokaiselle kannan B alkiolle derivaattafunktio ja esitä nämä kannan B avulla.
5. Olkoot merkinnät kuten tehtävissä 3 ja 4. Määritä kuvauksen Δ matriisi kannan B suhteen. Ohje: Esitä kuvat $\Delta 1$, Δx , Δx^2 , Δx^3 kannan B avulla.
6. Valitaan avaruudelle P_4 kanta $C = \{1, x, x(x-1), x(x-1)(x-2)\}$. Määritä kuvaukselle Δ matriisi kannan C suhteen. Ohje: Esitä kuvat kannan C avulla.
7. Olkoot B ja C kolmessa edellisessä tehtävässä esiintyneet kannat. Määritä kannanvaihdon $B \rightarrow C$ matriisi. Ohje: Etsi sellainen 4×4 -matriisi, että $\mathbf{y} = M\mathbf{x}$, missä $\mathbf{x}$ on polynomien p koordinaattivektori (sarake) kannan B suhteen ja $\mathbf{y}$ saman polynomien koordinaattivektori (sarake) kannan C suhteen.

8. Olkoot $A = \begin{pmatrix} 1 & -1 & 2 \\ 0 & 2 & -2 \end{pmatrix}$ ja $B = \begin{pmatrix} 1 & 2 \\ 1 & -1 \\ -2 & 3 \end{pmatrix}$ Laske (käyttämättä oh-

jelmistoa tai laskinta) seuraavista ne, jotka on määritelty: AB , BA , B^2 , $-2A$, $A + B$, $A^T A$.

9. Käytä luennolla esitettyä menetelmää (ei ohjelmistoa tai laskinta) käänteismatriisin etsimiseksi seuraaville matriiseille: $\begin{pmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 5 \end{pmatrix}$, $\begin{pmatrix} 3 & 4 \\ 2 & 3 \end{pmatrix}$, ja $\begin{pmatrix} 1 & 3 \\ 2 & 6 \end{pmatrix}$. Tarkista matriisikertolaskulla ovatko saadut matriisit käänteismatriiseja.